

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LVIII. Romanam Primogenituræ. Usufructuarius universalis an consequi debeat usumfructum de solis bonis remanentibus facta detractone tam legitimæ quàm æris alieni, quamvis creditores vel filii ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

nebat solum liberationem cuiusdam prædij ab onere vel servitute usufructus universalis, quod non tollit qualitatem universalitatis, dum abscissio, vel emptio unius membri non tollit universalitatem corporis; Et sic erat non uti legato in hære, non autem novare naturam usufructus, & de universali facere particularem, cum id sequi dicatur, quando præcisè & taxativè ad certa bona restringitur; Et quamvis in eadem conventionem adesset notula bonorum, jurium & effectuum, in quibus excepto dicto prædio ut supra liberato, usufructus ad favorem mulieris remanebat, nihilominus dicta bona & jura stabant demonstrativè non autem taxativè, continuante jure universali penes ipsam legatariam, ad quam spectare quoque debuisset usufructus aliorum bonorum & jurium, quæ in futurum ad hæreditatem spectare detegeretur.

ROMANA

PRIMOGENITURÆ,

PRO

PHILIPPO COSTA,

CUM

OCTAVIO EIVS FRATRE.

Causa pendet in Roa.

Usufructuarius universalis an consequi debeat usumfructum de solis bonis remanentibus facta detractio tam legitimæ quam æris alieni, quamvis creditores vel filii adhuc non urgeant, neque ad bonorum separationem procedatur; Et sic an commodum mediæ temporis ex creditorum vel filiorum negligentia resultans sit hæredis proprietarij, vel potius usufructuarij; Et de debitis hæreditarijs solvendis; An illorum solutio spectet ad hæredem proprietarium vel ad usufructuarium.

SUMMARIVM.

- 1 **F** Acti series.
- 2 Debita testatoris an sint solvenda per usufructuarium de fructibus, vel per proprietarium.
- 3 Commodum resultans ex negligentia creditorum in non petendo satisfactionem, an cedat in beneficium hæredis proprietarij, vel usufructuarij.
- 4 Usufructus legalis debetur de eo quod superest detractis ære alieno.
- 5 Sub legato usufructus non venit legitima.
- 6 In detrabenda legitima filiorum quæ ratio haberi debeat de debitis hæreditarijs illiquidis, dubijs & legitims.
- 7 Quid sit census vitalitius.
- 8 Solutio legitima vel alterius debiti distributa in vitalitium præstationem an dicatur fieri de sorte, vel de fructibus.

Cardin. de Luca de Servitutibus.

DISC. LVIII.

OCTAVIVS Costa Albinganen, dives in Urbe negotiator, per donationem inter vivos quædam castra & bona, quæ in Liguria habebat; Benedicto filio & successivè ejus descendibus cû ordine primogenituræ dedit, moriens verò hæredem instituit Philippum ex dicto Benedicto nepotem secundogenitum sub administratione Mariæ matris, & respectivè uxoris dicti Benedicti absentis de aliqua imprudentia suspecti, ea lege adjecta ut detractis alimentis juxta modum præscriptum percipiendis, alijsque necessarijs expensis, reliqui exuberantes fructus & redditus ad favorem dictæ primogenituræ investiri & multiplicari usque ad certum tempus deberent.

Sequuta morte testatoris, quinque filijs masculis superstitibus, cum illis debita esset legitima importans dismembrationem dimidij assis hæreditarij, prudens administratrix, ut hæreditatis & filiorum conditionem efficeret meliorem ad evitandam proprietatis bonorum scissuram & dismembrationem, cum tribus ex filijs legitimam obtinere debentibus omnibus ecclesiasticis, quorum unus erat Episcopus Albinganen, alter Eques Hierosolymitanus, & alter clericus secularis, se concordare curavit, ut solum quadam annua seu mensua vitalitia præstatione contenti forent.

Post viginti autem circiter annos, Benedicto defuncto, Octavius filius primogenitus ex eo superstes major factus judicium instituit contra Mariam matrem, & Philippum fratrem hæredem ut supra pro consequitione illius investimenti, quod ex fructibus & redditibus exuberantibus juxta dicti testatoris præceptum factum esset vel fieri debuisset; Et introducta causa ex rescripto Signaturæ gratiæ coram A. C. cum voto duorum Locumtenentium, quamvis multæ excitatæ fuissent quæstiones, ea tamen in dd. fructuum exuberantium calculo fuit principalis & potissima, num scilicet annua seu mensua præstationes dictis tribus filijs loco legitimæ in spatio annorum viginti & ultra solutæ detrahendæ essent ex fructibus, præterendente dicto Octavio usufructuario, seu fructuum exuberantium legatario, istud debitum utpote in sorte principali extinctum, spectare ad hæredem proprietarium, ex bonorum proprietate solvendum, non autem ex fructibus.

Licet enim *Barn. in l. fin. ff. de usufr. legat.* in ea fuerit sententia, res alienum ab usufructuario seu de fructibus esse solvendum, hæc tamen sententia communi fere omnium calculo est reprobata, ac omnino receptum est debita in sorte principali ex ipsis bonis in sorte solvenda esse, solumque usufructuarium pati tengeri eorum bonorum distractionem ad hunc effectum, atque solum de fructibus solvenda esse onera annua ex fructibus solvi solita, quoties sunt talia, quod ex eis commodè possunt satisfieri, itaut aliquid pro legatario usufructus superfit, neque legatum omninò inutile remaneat, aliàs etiam à proprietario, & de ipsis bonis solvenda sunt, ex copiosè deductis per *Castill. de usufr. cap. 59. Ronit. dec. 43. adden. ad dec. 36. par. 4. recent. rom. 3. ex num. 40.* ubi ad satietatem habentur concordantes; Ideoque cum hoc esset debitum sortis principalis, de bonis in sorte solvendum erat per hæredem, non autem de fructibus ad legatarium spectantibus, & hæc quoad legitimam.

Quo verò ad alia debita, excitabatur per aliquos

3 ex iudicantibus motivum, quod commodum medij temporis resultans ex creditorum hereditatis negligentia seu dilacione, cedere debeat ad beneficium usufructuarij, qui nulla facta detractioe æris alieni adhuc non petiti vel non solvendi, fructibus omnium bonorum potiri debeat, neque hæres proprietarius valeat se opponere, ut punctualiter firmat *Borgnin. de usufr. mulieri relicto par. 2. seu cap. 9. n. 211.* In contrariam tamen sententiam ibat alter ex regula *text. in l. fin. ff. de usu & usufr. legat. & l. usufructu ff. ad l. falcid.* ut scilicet legatum usufructus intelligatur solum de eo quod superest, detracto ære alieno, quod ante omnia deducendum est, quod absolute firmant superius allegati & ceteri de materia tractantes, & Ego confovendo motivantem pro cliente addendam Rotæ auctoritatem *dec. 329. num. 19. par. 10. & decis. 37. num. 7. & 8. par. 11. rec.* ubi prædictis & alijs allegatis generaliter dicitur, debita prius detrahenda esse, ac usufructuarium consequi debere usumfructum de eo, quod facta huiusmodi detractioe superest.

4 Et in specio legitimæ, quæ utpotè libera ab omni onere non veniat sub huiusmodi dispositione, intelligendo legatum solum de restanti bese vel semisse est communis omnium traditio, de qua *decis. 579. par. 5. rec.* & frequenter.

Verum dubitabam huiusmodi conclusiones licet generaliter & abstractè verissimas, ad effectum scilicet ut filij, vel alij quibus debita est legitima, possint eam pleno jure consequi, nec teneantur dictum onus pati; Sive quod usufructuarium non possit creditoribus vel hæredi proprietario se opponere, ac impedire bonorum distractionem pro debitis solvendis; Non tamen percutere punctum controversiæ, ubi scilicet creditores, vel pro legitima, vel ex alia causa non urgent, sive creditum utpotè turbidum vel illiquidum indigeat judiciali experimento, quo pendente percipitur fructus vel utilitas ex bonis, quæ in huiusmodi causam distrahi opus fuisset, si ab initio fieret detractio, unde controversia non sit cum ipsius creditoribus, sed inter proprietarium & usufructuarium super consecutione hujus intermedij commodi vel fructus, & de hoc propriè & punctualiter agit *Borgnin. de usufr. loc. cit.* ubi id probat ex ijs, quæ à simili ex *Rodor. Suarez & Cino* habetur de debitis socialibus per unum ex socijs contractis, ut eorum dilatio totius negocij socialis commodo cedat, contra quam auctoritatem nullâ adducebatur, quæ hos terminos præcisè percuteret.

Solum Ego in contrarium adducebam ea, quæ in proposito detractioe legitimæ cum eadem generali regula faciendæ de eo quod superest detracto ære alieno firmant DD quoad ea debita, quæ essent dubia & illiquida, sive pro quibus creditores negligentes vel absentes non urgerent; An scilicet ille, cui legitima debetur, consequi debeat quotam omnium bonorum cum assumptione dd, onerum seu debitorum pro ejus rata, cavendo de relevando hæredem indemnam; Vel potius hæres possit detrudere, & penes se retinere tot bona, quæ importent dd, onerum satisfactionem cum obligatione supplendi quod superesset, quatenus detegeretur debita in toto vel in parte non subsistere ex deductis per *Franch. decis. 127. Masfrill. dec. 64. Amat. var. resol. cap. 39. n. 167.* qui alios cumulat magis communiter partes hæredis tenentes.

Quidquid autè sit de hujus conclusionis veritate, adhuc tamen dubitabam illam percutere punctum

retentionis & cautelæ, non autem illum commodi & utilitatis ex hac intermedia dilacione resultantis, in quo etiam in hoc simili habere difficultatem contra hæredem, quia si defunctus viveret, & per aliquod tempus ob creditorem negligentiam vel benevolentiam, sive ob debiti illiquiditatem hoc dilacionis beneficio potiretur, utique fructus vel commoda bonorum, quæ alias pro debitis solvendis distrahere opus esset, ad ipsum spectarent, & essent ejus bona libera, unde propterea ipso defuncto spectare dicuntur ad hereditatem pariter tanquam liberam, quo posito intrat de plano participatio filij pro ejus quota, vel legatarij ut supra, & sic videbatur omnes dictas conclusiones esse veras ad suos effectus non tamen istum percutere.

Hæc tamen omnia discurrebam ad superabundantiam, & ut motivantibus satisfieret, sed præter casum controversiæ, quia quoad alia debita, nulla concurrebat creditorum negligentia vel benevola dilatio, cum suis temporibus promptè satisfacta essent ex pecunia numerata in hereditate remansa, vel à nominibus debitorum exacta, & sic de re infructifera, unde nulli aderant fructus medij temporis, de quorum pertinentia juxta casum positum per *Borgninum* disputare oporteret; Idemq; pariter militabat respectu legitimæ, quia nulla concurrebat dilatio, vel negligentia, sed illico hæres per quamdam transactionis seu novationis speciem, ad evitandam bonorum scissuram & diminutionem, illud debitum quod statim in tot bonis solvere debebat, convertere curavit in annuam seu menstruam vitalitiam præstationem, ut supra, itaut resultare viderentur duo actus ex novatione resultare soliti, Vnus nempe satisfactionis legitimæ in pretio quotæ bonorum ex quodam alio actu occulto venditionis dictæ quotæ; Alter verdè cujusdam census vitalitij constitui ad favorem filiorum per hæredem cum sorte consistente in dicto pretio, cum aliud non sit census vitalitius, quam restitutio sortis in plures annos sub incerto vitæ eventu distributa, ut occasione locorum montium vacabilium habetur in *Romana doris sub titulo de Regalibus ad marianam locorum montium disc. 28.*

Et hunc dicebam propriè esse casum controversiæ, in qua regulæ abstractè consideratæ stabant pro legatorio contra hæredem, ut scilicet huiusmodi annuæ vel mensuræ præstationes, utpotè debitum sortis potius, quam fructuum, ad hæredem non autem ad usufructuarium spectaret, non inde tamen resultabat effectus à legatorio præsentis, ut scilicet calculatis integris fructibus ex omnibus bonis perceptis, eo modo, quo administratrix in partitis accepti se debtricem constituerat, & delictis dd, annuis vitalitij præstationibus, de quibus eadem administratrix in partitis dati, & ut dicitur *discontro* se descriperat creditricem, totum quod superesset detractis alimentis & expensis ejus beneficio cederet; Hoc enim nullam habebat subsistentiam, quia diverso modo calculandum erat, detrachendo scilicet ab esse hereditario ex ipso instanti mortis defuncti integram quotam legitimam in tot bonis ad commodum hæredis ex persona propria tanquam eorumdem bonorum emptoris seu cessionarij ex causa novationis, ut supra, quorum bonorum fructus in calculo poni non deberent, sed calculandi tantum essent fructus bonorum remanentium, qui detractis expensis à testatore præscriptis, si superessent ad legatarij favorem cedere deberent.

Quo

Quo calculandi modo retento, resultabat diversus effectus quam ab ipso legatario speratus; quoniam ita fructus exuberantes in longè minori summa remanebant, dum facta dictorum bonorum detractio ab initio fructus aliorum restantium erant minores, ideoque dicebam intrare dilemma clarum, & inevitabile, quod aut legatarius qui etiam erat heredi substitutus volebat hujusmodi prudentem conventionem pro hereditatis utilitate initam conferi gestam nomine hereditario, & ad commodum hereditatis; & debebat acquiescere, approbando administratricis calculum aut non approbabat, itaut dictus actus sive bonum sive malum eventum habuisset, concerneret proprium & particulare negotium heredis, & inevitabilis remanebat necessitas dicto alio modo calculandi, & in hoc insinuabam consistere causæ punctum, non autem in alio tractato per *Borghinum ubi supra*. Et istam credebam esse veritatem, qua cognita per Signaturam gratia causa cum clausula translativa commissa fuit in Rota ubi pendet, & de alijs articulis super eadem causa habetur *sub tit. de detractionibus ad materiam legitimam, & forsitan alibi*.

ROMANA

ANNVÆ PRÆSTATIONIS

PRO

MERCULE RONCALLO

ET

CARDINALI BARBERINO.

Causa determinatus per A. C. ad favorem Cardinalis.

Vsusfructus, vel aliud jus vitalitium, An cedi possit, & quatenus de consensu proprietarij, vel dicti juris debitoris cedatur, An & ex cujus persona cessare & extingui dicatur.

SV M M A R I V M.

- 1 Causa controversia.
- 2 Transmutatio persona in societate officij qualem consensum exigat.
- 3 Pensiones ecclesiastica regulantur cum terminis usufructus.
- 4 Vususfructus cessus, an residere dicatur in cedente vel in cessionario, & ex cujus persona cesset.
- 5 Quid in emphyteusi cessa, an attendatur persona cedentis vel cessionarij.
- 6 Qualis consensus exigatur in mutatione periculis vita, & quando ille dicatur praestitus.

DISC. LIX

1 Cardinalis Franciscus Barberinus de anno 1644. annum praestationem scutorum 200. clarigatus fuit Brunoro Buzzaccarino, huic solvendam ejus vita naturali durante; Cumque de *Cardin. de servitutibus*,

anno 1645. Buzzaccarinus dictam praestationem vendidisset. Herculi Roncallo pro scut. 1170. sub conditione tamen consensus ejusdem Cardinalis, sine quo pecunia penes mercatorem deposita solvi non deberet, idem Cardinalis eodem Buzzaccarino praesente, Roncallo tamen absente; dictum consensum praestitit, sub ea tamen lege & pacto, per Buzzaccarinum acceptato, quod periculum vitae transferretur in personam ipsiusmet Cardinalis, itaut cum istius, non autem cum Buzzaccarini vita dicta praestatio extingui deberet, cujus consensus vigore cedens obtinuit à mercatore dicti pretij depositati solutionem, atq; cessionarius obtinere cepit exactionem, in qua continuavit usque ad annum 1650.

Sed quia hoc medio tempore Buzzaccarinus obiit, habita de hoc notitia per Cardinalem, successivam solutionem dictae praestationis utpotè per dictam mortem extinctae denegavit, unde orta controversia coram A. C. hic, seu ejus locum tenens absolutoriam Cardinali dedit; ex eo motus fundamento quod cum Roncallo cessionarius dictam periculi vitae transmutationem nunquam acceptaverit, praestatio adhuc duraret, atque substantiata maneret in persona dicti Buzzaccarini cedentis, procedendo cum terminis transmutationis periculi vitae fieri solita in societatis officij, in qua idem iudex me obtinente; mensibus praecedentibus judicaverat; ad illius validitatem necessarium esse expressum consensum cessionarij, seu ejus, de cujus principali interesse agitur, prout in eadem causa, quae est in *Romana Societatis officij pro Casare Columna*, ejusque judicium in gradu appellationis approbatum fuit à Rota, ut constat ex decisione deluper edita 2. May 1659. coram Melio, & de eadem habetur *sub tit. de Societatibus officiorum*.

Verum ad veritatem reflectendo parum probabilis mihi visa est determinatio, dictumque simile nullatenus intrare videbatur propter omnimodam terminorum, ac rationis disparitatem; In terminis enim societatum officij juxta praemissum casum, rectè judicatum fuit ex duplici ratione; Vna nempe obviandi fraudibus, quae per callidos foeneratores ad palliandas usuras committi solent, fatigando exigere fructus ad rigorosam rationem duodecim pro centenario absque periculo, quod ita effugere credunt, ut in dicta causa deductum habetur; Et altera, quia cum societas esset inter duos contrahentes jam conventa, & substantiata sub periculo certae personae, non poterat unus ex eis absque consensu alterius eam dissolvere vel innovare.

Qui termini nullatenus in proposito cadebant, quia nullum concurrebat mutuum verum vel interpretativum, nullaque proinde intrabat suspicio usurae, sed verfabamur in simplici donatione annuae vitalitiae praestationis regulandae cum terminis usufructus, cum quibus beneficalitae, quamvis in omnibus non bene, regulant etiam pensiones Ecclesiasticas, ut habetur in *Albanen. pensionis sub tit. de pensionibus*.

Quoties tamen usufructus vel aliud simile jus vitalitium de uno in alterum transfertur cum consensu proprietarij, seu ejusdem juris debitoris, cujus principaliter interest unam vel alteram personam immutari vel non, tunc proprietarij vel debitoris consensus novationem operatur, per quam extincto priori usufructu, vel jure substantiatio in persona cedentis, censetur ex integro per actum occultum novi contractus efformatus novus usufructus, seu constitutum novum jus in persona cessionariae.